

לסיום - בשם המשפחה

אנו כותבים דברים אלו בשם המשפחה, אך בהיותם נכתבים חמישים שנה אחרי פטירתו של הרב פרנק, זוהי כבר נקודת המבט של דור הנינים. משפחת פראנק היא משפחה גדולה ומסועפת, ואנו מעבירים את חווייתנו שלנו, אם כי היא מייצגת, ובצורה כזו או אחרת, את מה שחשים רבים מבני דורנו. הקישור שלנו לרב צבי פסח פראנק עובר דרך סבנו, יהודה ליב.

יהודה ליב נולד בתרע"ד (1914) בעיר העתיקה בירושלים, ובגיל 15 גלה למשך 6 שנים במצוות אביו, הרב פראנק, ללמוד תורה בישיבות טלז ומיר שבליטא; הקשר בין האב לבן מבוסס היה על מכתב שבועי. בהיותו בישיבות, זכה סבנו לקירוב מצד גדולי התורה באותו דור, כשר' ירוחם, המשגיח בישיבת מיר, היה מקריא ממכתביו של הרב פראנק בשיחות המוסר. בחופשותיו גר במחיצת 'הסבא הגדול' הרב דוד שפירא, אב"ד דקובנא (אבי אימו), נינו של הגאון ר' ליבלה קובנר. כששב ארצה, המשיך סבנו ללמוד בארץ ואף הוסמך לרבנות על ידי הרב איסר זלמן מלצר.

סבתנו יהודית, דור תשיעי בירושלים, נלוותה להוריה במשימתם להקים תשתית חינוכית דתית בעיר העברית הראשונה. אביה, ר' נחמיה, עסק במסחר, גאל את אדמות ארץ הקודש, ועמד בראש מפעלי חינוך ומוסדות צדקה, ובכללם מדרש 'בני ציון' שהוקם על ידי הרב צבי פסח פראנק זצ"ל.

יהודית ויהודה נישאו בחי טבת התש"ב, ובמשך 63 שנות נישואיהם המאושרים, גידלו את ילדיהם, נכדיהם וניניהם, תוך שהם מהווים דוגמה ומופת לחיי שיתוף מופלאים ולבית יהודי חם, המשלב אהבת תורה, עבודת הארץ, ותמיכה במוסדות תורה ובלומדיה.

את זמנו הקדיש סבנו להנצחת אביו הגדול, להוצאת כתביו ולהפצת תורתו. על אף שאנו, נכדיו של יהודה ליב, לא זכינו להכיר את הרב פראנק זצ"ל, הרי שכיבוד האב (בבחינת 'ברא כרעא דאבוה') ופועלו הבלתי פוסק של סבנו ז"ל, חשף אותנו לדמותו המופלאה והייחודית; גדלנו על זיכרונה של דמות המשלבת שקידה עצומה, אהבת תורה ללא גבול, גאונות וזיכרון אדיר. בחירתו על ידי ר' שמואל סלנט למלא את מקומו כאב בית הדין בירושלים נבעה מיכולת פסיקה תורנית הקשורה בטבורה לחיי המעשה. ניתוח חד של המציאות דרך עקרונות הלכתיים מחד גיסא, והבנה כי יש לשקול כיצד ייושם הפסק, הלכה למעשה, מאידך גיסא - אלו חברו להכתרתו כ'פוסק הדור' והמוטו שלו כח דהיתרא עדיף. כל זאת בתקופה סוערת שאין שנייה לה בתולדות העם והארץ - שואת יהדות אירופה, כאב העגונות, קיבוץ הגלויות, זרמים ומערבולות בקרתא דשופריא, הקמת הרבנות הראשית,

וייסוד מדינת ישראל ומוסדותיה האזרחיים והצבאיים. בכל אלו ולכל אלו היה שותף, משפיע ובעל דעה תקיפה - דעת תורה.

בערוב ימיו הוציא סבנו לאור את קובץ המכתבים ששלח לו אביו, הרב צבי פסח פראנק, בכל שבוע לליטא לחזקו ולעודדו, מכתבים שעליהם שמר למעלה משבעים שנה. עיון בספר ('אשא עיני אל ההרים') חושף את הקשר המיוחד שבין אב לבנו, קשר חוצה מרחב וזמן, המעלה תפיסת חיים מגובשת על הכתב, ומגמתה היא 'אהבת תורה'. מעין הקשר הזה חיבר בין סבא ז"ל ובינינו - נכדיו, והותיר בנו עם הסתלקותו חלל בלתי יתואר.

סבנו, ר' יהודה ליב, נפנה לבית עולמו בעשרה בטבת התשס"ה.

סבתנו יהודית נפנתה לבית עולמה בתום 12 חודשי האבל בד' בכסלו התשס"ו.

חבל על דאבדין ולא משתכחין.

יהי זכרם ברוך

צבי פסח בלומברג וב"ב

נחמיה בלומברג וב"ב